

Høringsinnspill til Naturrisikoutvalget 24.3.2023

Om avsender

Avsender er privat skogeier på en slektseiendom i Trysil. Egne forvaltningsprinsipper er langsiktige og med generasjonsperspektivet som overordnet. Virksomheten drives etter de skogstandarder og sertifiseringsregler som til enhver til gjelder. Avsender er ikke selv skogbruksutdannet, men engasjerer seg i de kompetansenettverk som er aktuelle i skogeiersamvirket, da særlig Glommen Mjøsen Skog SA. Avsender er politisk engasjert, og har sittet i kommunestyre/formannskap i tre perioder. Politikkområder som bærekraft, både generelt, i næringsliv, og særskilt i skogbruksnæringen er et spesielt interessefelt.

Kontaktinfo

Anders Nyhuus

Epost: nyhuus@online.no

Tlf. 90509433

Generelt

Det er ikke riktig å vurdere skog og skogbruk i et naturrisiko-perspektiv, uten samtidig å vurdere rollen skog og skogbruk har for klimamål. Skogbruksnæringen befinner seg i særstilling i en målkonflikt mellom klimamål og miljømål.

Den norske skogen opptar og binder årlig rundt 40% av norsk karbonutslipp¹. I tillegg er skogsråstoffet et helt nødvendig bidrag for å erstatte fossile med fornybare råstoffer. En god forvaltning av norske skoger slik at tilveksten opprettholdes, er en betingelse for å opprettholde, og øke karbonbindingen. Utfasing av fossilt råstoff krever økt bruk av fornybart skogsråstoff. Summen av skog som "karbonpumpe" fra atmosfæren, og substitusjon av produkter med høyere klimaavtrykk (f.eks. stål, betong, olje) medfører at skog og skogbruket utgjør et avgjørende bidrag til det grønne skiftet.

Samtidig står skogbruksnæringen i særstilling i målkonflikt mellom klimamål og miljø/naturhensynsmål. Det gavner lite å (sub-)optimalisere for karbonbinding, om vi på veien ikke klarer å balansere mot naturhensyn. Og vice-versa. Utfordringen er et godt faktagrunnlag å gjøre denne balansen på. Mye av diskusjonen i opinionen og media oppfattes som subjektiv, følelsesbasert, kampanjepreget, og tilsvarende lite kunnskapsbasert. Sammenhengen mellom det å skjøtte og drive skog, og alle produktene vi bruker, er nødt til å være et premiss for diskusjonen. Vi skal gjennomføre det grønne skiftet i Norge, og skogbruket som råstoffleverandør og forvalter av utmark, er en sentral del av løsningen. Forutsetningen er at vi tar inn over oss den realitet at tilvekst og skogproduksjon minst må opprettholdes, men helst økes. Det er et dårlig alternativ å flytte ansvaret for skogbasert råstoffproduksjon over på andre med mindre ansvarlig skogforvaltning enn den norske og skandinaviske.

HVORDAN NORSKE AKTØRER SER PÅ NATURRISIKO I DAG

Spørsmål 1: Når og hvordan opplever dere naturrisiko som vesentlig for deres virksomhet? Hva er mest vesentlig, avhengighet av natur, påvirkning på natur eller andre forhold?

Som næring oppleves naturrisiko først og fremst knyttet til økt skaderisiko som følge av klimatiske endringer. Økt vind som forårsaker stormfelling. Økt nedbør og endrede snøtyper og temperaturer under snøfall, medfører økning i toppbrekk-skader. Endrede fuktighets- og temperaturforhold gjennom året endrer utbredelse, omfang og hyppighet av insekts-, sopp- og sykdomsskader. Et bærekraftig skogbruk er avhengig av å forholde seg til naturens premisser for langsiktig og bærekraftig produksjon, vekst og foryngelse av skog. Både stående volum, andel gammelskog og tilvekst i norske skoger har økt, særlig i etterkrigstiden. Det skyldes bærekraftig forvaltning og "best practice" gjennom flere generasjoner. Det er klart at forvaltning av skog påvirker naturen. Balansen mellom klimamål og miljømål tas bl.a. gjennom skogstandarder, avsetning av arealer med biologisk høy verdi og ikke minst frivillig vern. Det er slik sette et paradoks at de største naturtap og tap av karbonbinding ikke skyldes skogforvaltning, men at arealer tas ut av skogbruket og avskoges ved omdisponering til nedbygging eller dyrket mark.

Spørsmål 2: På hvilke måter kan deres virksomhet bli påvirket av endringer i naturen og ressursgrunnet i Norge eller i andre land? Hva er mest vesentlig, kobling direkte til egen virksomhet eller indirekte via verdikjeder?

Klimaendringene, og konsekvensene av disse i form av økt skadepotensiale er beskrevet over. Mottiltakene er å tilpasse forvaltnings- og driftsmetoder for å bygge størst mulig sunnhet og robusthet i skogen til å møte belastningen.

Med den spesielle rollen skogbruksnæringen har i å forvalte den største CO₂-pumpen (karbonfangst), har næringen et ansvar i å øke kapasiteten til denne CO₂-pumpen, dvs. karbonbindingen. Det er ikke tilstrekkelig å statisk bevare lagret jordkarbon, f.eks. ved flatehogstforbud. Tilveksten i norske skoger må økes, og bruk av tre må øke. Det er en kjensgjerning at forvaltet skog binder mer karbon enn ikke forvaltet (vernet) skog, særlig når man regner inn substitusjonseffekten ved å erstatte materialer med et større klimaavtrykk enn tre.

Spørsmål 3: På hvilke områder bør deres virksomhet være forberedt på å møte endringer i myndighetenes regelverk? Hva med andre rammevilkår, inkludert markedsforhold, teknologi og holdningsendringer?

Norsk (og skandinavisk) skogbruk har vært drevet bærekraftig de siste 100 år. Volum og tilvekst er nå større enn noen gang før. Skogbruket brukte selve begrepet bærekraft i metodikk-sammenheng allerede på 90-tallet.

Legitimiteten til skogbruket ligger i å opptre ansvarlig, ivareta et sammensatt hensyn til råstoffproduksjon, karbonbinding, utmarksopplevelser, friluftsliv og naturen selv.

I alle næringer og all menneskelig aktivitet, vil det finnes eksempler på både tilsiktede og utilsiktede uønskede hendelser og forhold. Skal debatten og beslutningene bli gode, er det nødvendig å sette disse i perspektiv i forhold til det samlede omfanget til virksomheten, slik at ikke beslutningsgrunnlag blir anekdotisk, men kunnskapsbasert.

Både klimapolitikk og miljøpolitikk (natur- og areal-) er internasjonal. Samtidig må regelverk og virkemidler tilpasses nasjonale forhold. Vi kan ikke importere regler og forordninger uten lokal tilpasning som ikke hensyntar hvilket utgangspunkt vi faktisk har i Norge, og som kanskje mer er tilpasset andre forhold enn våre. Dette er særlig synlig i skogbruk og arealpolitikken, og hvor det finnes grelle eksempler fra f.eks. implementering av arts- og habitatdirektivet i Sverige².

Skogbruksnæringen møter nye regler som i hovedsak er motivert av og handler om forskjellige former for økt naturhensyn. Skogbruket driver, og skal drive, ansvarlig. Det er mange hensyn som skal tas, ikke minst natur- og opplevelsesverdier. Samtidig kan det være en mangel på sammenheng mellom det å skjytte og drive skog, og alle produktene vi bruker i samfunnet. Vi skal gjennomføre det grønne skiftet i Norge, og skogbruksnæringen er en sentral del av løsningen. Man kan spørre seg litt retorisk om skogen rekker til alle formål? Og får egentlig skogbrukets rolle i forhold til å nå klimamålene like stort fokus? En del av både rammevilkår og ikke minst opinionens oppfatning av skogbruket, driver i retning av *reduert* karbonopptak og ikke økning, på grunn av at konsekvensene av en del av tiltakene vil medføre redusert tilvekst.

HVORDAN VURDERER OG HÅNDTERER NORSKE AKTØRER NATURRISIKO

Spørsmål 4: Håndterer deres virksomhet naturrisiko i dag? Er dette i så fall formalisert eller håndteres det på annet vis? Hvordan er det i så fall koblet til klimarisiko og andre former for bærekraftsrisiko?

Naturrisiko, både i form av avhengighet og påvirkning av natur, er formalisert og håndtert. Næringen har gode og oppdaterte kartlegging av natur- og skogressurser (skogbruksplaner med miljøregistrering), og kvalitetssertifisering med avvikshåndtering. I forhold til de råstoffvolumer som tas ut, og arealer som berøres av aktivitet, er avvikene få selv om de som finnes selvfølgelig er uønsket.

Som tidligere nevnt, har det vært metoder og standarder i skogbruket som har lagt til grunn bærekraftbegrepet siden 90-tallet. Alt skogbruk i Norge i dag er sertifisert etter en skogstandard som nylig er revidert og oppdatert (PEFC)³

Naturrisiko i betydning klimaforårsakede tap og skader, er mer uforutsigbart og ikke minst i endring. Noe er fanget opp gjennom å tilpasse forvaltningsmetoder ("bygge" robuste skogsbestand gjennom skjøtsel), men det er mye pågående forskning som ennå ikke har konkludert i etablert bransjestandarder og metodikk. Og noe er vanskelig å forebygge eller håndtere uansett, som f.eks omfattende stormskader.

Som første aktør innen skogeiersamvirket, publiserte Glommen Mjøsen Skog sin bærekraftsrapport⁴ til årsmøtet i 2022. Her er det gjort vesentlighetsvurderinger, kobling til bærekraftsmål, status-vurdering og planer for målbare tiltak. Dette er den første bærekraftsrapporten i bransjen. Den største utfordringen er neppe å implementere den i egen driftsorganisasjon, men å forankre den blant medlemmene, dvs. skogeierne, som ny kunnskap i hensyn og metoder. Skogbruket har til all tid vært i omstilling ettersom ny kunnskap har kommet, og viljen til endring og oppdatering er tilstede. Men det vil likevel være et omfattende kunnskapsløft.

Spørsmål 5: Hva slags styringsverktøy og datagrunnlag trenger dere for å vurdere naturrisiko bedre enn i dag? Hva kan myndighetene gjøre for å sette dere bedre i stand til å vurdere naturrisiko?

Man skal være svært forsiktig med å påstå at alt er på plass. Men skogbruksnæringen har i utgangspunktet gode verktøy bl.a. i form av digitale skogbruksplaner, og med et stadig større datagrunnlag. Digitalisering har kommet langt her, og mye er også åpne data for allmenheten. Det viktige er gode og omforente definisjoner av hva som er naturrisiko for bransjen, og at det utvikles metoder og kunnskap for å håndtere disse. Det meste av datagrunnlaget i dag, handler om de forstlige data for skog og skogsbestand (alder, treslag, volumer, tilvekst, arealtetthet osv.), sammen med miljøinformasjon (artsobservasjoner, biologisk viktige områder osv.). Det som kanskje ikke er så utbredt ennå, kan være data som kan redusere negative konsekvenser ved bedre planlegging av hogst, data om sykdomspotensialer, insektsskadepotensialer, vind- og snøforhold osv. Lokalisert informasjon om karbonbinding og tiltak for å øke denne, evt. karbonregnskap på bestandsnivå og prognoser gjennom livsløp.

Spørsmål 6: Hva slags dilemmaer møter dere i beslutninger som berører natur og naturrisiko?

Det store dilemmaet er nevnt flere ganger før, og er skogbrukets målkonflikt mellom klimamål og miljø-og naturmål. Det er viktig med et helhetlig og samfunnsmessig syn på dette. Spørsmålet kan ikke isoleres til bransjen alene eller bare til arealbruk. Bruk av tre berører mange andre deler av samfunnet og bransjer, og vil berøre stadig flere ettersom substitusjon av fossile råstoffer får større omfang. Skogbrukets rolle i forhold til klimamål og miljømål må ses i sammenheng og balanseres. Bruk av tre må økes og tilvekst i norsk skog må økes, skal vi nå det grønne skiftet.

Spørsmål 7: Hvilke planer har dere om å ta mer hensyn til naturrisiko? I så fall, hvordan og hvorfor?

Skogskjøtsel rettet inn mot å bygge inn større robusthet i produksjonskog, er nevnt tidligere. Det avsettes arealer, både etter skogstandarden og mer spesifikke områder som er biologisk viktige.

For egen virksomhet er det et overordnet prinsipp om å drive etter "sunt bondevett", dvs. med forsiktighet og etter generasjonsprinsippet: Eiendommen skal overlates til neste generasjon i bedre stand enn en selv overtok den. Naturrisiko og klimarisiko er naturlig som elementer i dette prinsippet. Et slikt generasjonsperspektiv er en personlig livsanskuelse og et verdisyn, og det finnes få økonomiske incitamenter i dag for et slikt perspektiv, kanskje tvert om.

SUPPLERENDE DOKUMENTASJON

Spørsmål 8: Har dere dokumentasjon som kan være relevant for utvalget?

Se fotnoter.

---

1. <https://miljostatus.miljodirektoratet.no/tema/klima/norske-utslipp-av-klimagasser/utslipp-og-opptak-fra-skog-og-arealbruk/>
2. <https://www.glommen-mjosen.no/om-oss/nyheter/stort-pess-pa-skogbruket-i-sverige-som-folge-av-eu-direktiv/>
3. Norsk PEFC Skogstandard, <https://pefc.no>
4. Bærekraftsrapport for Glommen Mjøsen Skog SA 2021 <https://www.glommen-mjosen.no/om-oss/barekraft/>